

Somogyi Győző

A magyarság hivatása, küldetéstudata

KÉRDEZŐ: KAPILLER FERENC

„Ne félj, te kisdéd nyáj! Úgy tetszett
Atyátoknak, hogy nektek adja az országot.
Adjátok el, amitek van, és osszátok el
alamizsnaként. Készítetek magatoknak
ki nem merülő erszényeket, kifogyhatatlan
kincset a mennyben, ahol tolvaj hozzá
nem fér, és a moly meg nem rágja.
Ahol a kincsed, ott a szíved is.”

(Lk 12,32–34)

– *Jól emlékszem az úgynevezett rendszerváltó hónapokra, amikor sorra jelentek meg a deklaráltan független sajtótermékek. Üdítő kivételnek számított az akkor induló Igen című katolikus ifjúsági lap, amely elvetette a függetlenség függőségét, s nyíltan vállalta, hogy nem is akar független lenni: az isteni törvények, a krisztusi tanítás követésére vállalkozik. Ebben a lapban jelent meg egy szép írásod a címerről. Milyen szereped volt a lap elindításában és további életében?*

– A kérdés többet sugall, mint ami volt. Mindössze néhány cikket írtam ebbe az újságba, és lelkes előfizetője vagyok. A lap egyszemélyes kitalálója és tíz évig főszerkesztője Czakó Gábor volt; az ő szellemiségét tükrözte az a nagyon friss, vidám, szemtelen hangnem, ami az Igent – legalábbis az első tíz évében – jellemezte. Az volt benne az új és minden más újságtól különböző, hogy nyíltan meghirdette a megtérést, visszatérést: a nemzet és az emberiség bajain úgy lehet segíteni, hogy ha visszafordul Krisztushoz. Ez nem járatlan út. Nem kell a kísérletezés útvesztőit és áldozatait újra elszenvedni, mert Európa ezer évig ezen az úton járt. *Ez igazában az európai út.*

A megtérés a héber *sub* – sarkon fordulni, visszafordulni – szóból ered. A magyar *megtérés* szónak is ez az eredeti jelentése: visszafordulás. Társadalompolitikai értelemben nem azt jelenti azonban, hogy vissza kellene mennünk a kommunizmusba, a kommunizmusból a szabadrahló kapitalizmusba és így tovább. Sajnos, a rendszerváltásnak éppen ez a nagy tévedése és csapdája:

visszaállították a kapitalizmust, amiről pedig már Marx és követői bebizonyították, hogy tévút. A megtérés fölemelkedés; ahogy a görög *metanoia* – a gondolkodás megváltozása – Istenhez fordulást jelent. Egyetlen mozdulattal, a megtérés mozdulatával mintegy túlröppenni a téves évszázadokon. Visszatérni az eredethez a vallás és a hit segítségével. Ez az a tett, amit a modern fejlődéseszmé legjobban tilt, mondván: „a fejlődés egyirányú”; „az idő kerekét nem lehet visszaforgatni” stb. Ezzel a csőlátással szemben a visszafordulás a hagyományos kultúrák mozdulata, s ezt a magyar nemzetnek és Európa többi népének is előbb-utóbb meg kell tennie.

Az Igen szót ugyancsak telitalálatnak tartom. A sátán kedvenc szava a *nem*, a *talán* vagy az *így is, úgy is*: a tagadás és a kétség. Persze nemcsak Lucifer kedvenc szavai ezek, de a modern civilizáció is ezekre a szavakra épül. A kételkedést tartja a tudás szülőanyjának. Ezzel szemben a kereszténység kulcsszava az *igen*. Igen Isten teremtő művére, ami azt jelenti, hogy a világot nem mi találjuk ki, s nem mi hozzuk létre. A világnak van egy örök Teremtője és Gondviselője. Vele együttműködni, az ő törvényei szerint továbbépíteni, továbbmunkálni ezt a földet: ez az ember igazi hivatása.

– *Hogy kezdted foglalkozni a címerrel, s hogy készült ez az írásod?*

– Címerekkel, zászlókkal én gyermekkorom óta foglalkozom, mert ezek a hadi viselethez tartoznak. Ezért kérhettek fel még a '80-as évek végén a Beszélő szerkesztői, hogy írjak egy cikket a magyar címerről. Ekkor merült fel a közgondolkodásban, hogy vissza kellene állítani a magyar címert az úgynevezett Kádár-címer helyett. Ez még csak értelmiségi diskurzus volt, hiszen a politikai fordulat előtt erről szó sem lehetett, de a vita elkezdődött. A kérdést úgy tették fel, hogy Kossuth-címer vagy koronás címer. Akik ezt az írást kérték tőlem, azt sugallták, hogy ők a Kossuth-címert szeretnék, és tőlem is ilyen szellemű írást vártak. Én azonban belemélyedtem a címertanba, címertörténetbe, és egyértelmű volt számomra, hogy a magyar címerhez elválaszthatatlanul hozzátartozik a Szent Korona, amely – többnyire stilizált formában – nem államformát jelent, hanem heraldikai elem.

– *Milyen történelmi váltásokkal párhuzamos a címerhasználat változása?*

– A címerformát már a középkor végén, a Mátyás király utáni időkben rögzítették, de számtalan népi és „nem hivatalos” ábrázolása is volt – hímzéseken, népi tárgyakon, pásztorfaragásokon.

Érdekes, hogy a korona először úgy tűnt el magáról a címerről, hogy a kétfejű sasnak a hasára tették a magyar címert. Ez az ábrázolás Mária Terézia és II. József korában tűnik föl. A korona akkor is ott van, csak a sas fölött. Ez nem hivatalos; csak zászlóhímzéseken látjuk például, de II. József esetében nyilvánvaló a szándékosság, hiszen nem is koronáztatta meg magát. Nem tudott a Szent Koronával mit kezdeni. Ő mint szabadkőműves és a francia forradalom híve nemcsak a királyságnak volt esküdt ellensége, noha ő maga is felkent uralkodó volt, de a magyar Szent Korona-

eszmét mint a magyar szabadság és függetlenség zálogát szerette volna kiiktatni a történelemből. Bizonyítani ezt én nem tudom, mert ilyen értelmű rendelete nincsen, de a koronával való bánás sejteti a szándékot: a címerről a koronát leválasztani. Ez nem volt ártatlan cselekedet már akkor sem: ártó szándék volt mögötte.

A következő történelmi pillanat 1849, a trónfosztás. A szabadságharc végén megfosztották a Habsburg-házat a magyar királyságtól, azonban nem a királyságot mint államformát szüntették meg. (Kossuthék puhatolózó tárgyalásokat kezdtek például a cári családdal, hogy egyik tagját magyar királlyá koronázzák. Kossuth nagyon is tisztában volt a Szent Korona jelentőségével. Ki akarta menekíteni az országból, és menekülés közben elrejtették. Pletykák szerint a tükör előtt fel is próbálta a Szent Koronát.) De a katonák közül többen letörték a csákócímerük tetejéről a koronát, s így jelent meg az azóta ismert Kossuth-címer forma. Néhány késői zászlón a címer fölött egy koszorú van, karddal átdöfve.

Tudjuk, hogy 1848-ban volt egy jakobinus – republikánus – szélsőbal irányzat is a forradalmárok közt. Petőfinek néhány verse – az *Akasszátok föl a királyokat vagy Itt a nyilam, mibe löjjem?* – is erre az indulatra utal, és visszavezethető közvetlenül a francia forradalomra és II. Józsefre mint előzményekre. Inkább mágikus cselekedetnek tűnik, ahogy a Habsburg király elleni dühöt a korona levágásával fejezték ki. De hát ez nem volt sem heraldikailag, sem államjogilag végiggondolva. Egyetlen rendelet sincs a Kossuth-kormány iratai között, amely a címer megváltoztatását rendelné el. Maga Kossuth tehát csak nagyon áttételesen ludas a dologban.

A Kossuth-címer fogalma is sokkal később jelent meg, mégpedig a millenniumi idők után, a 19–20. század fordulójának újjakobinus gondolkodói, a Galilei Kör tagjai közt, akik fölelevenítették a jakobinus szélsőbal tradíciót, és nemcsak a királyságot mint államformát támadták, hanem a Szent Koronát mint a szakrális magyar állameszme hordozóját is el akarták távolítani. Itt még csak egyes cikkek, egyes gondolkodók ötletei szintjén merült ez fel, és sem mozgalom, sem ábrázolás nem volt mögötte. Igazában nem is tudok példát arra, hogy akár 1918-ban, az úgynevezett öszirózsás forradalom idején, akár más alkalommal a címerről leválasztották volna a koronát. A Tanácsköztársaság persze mindenestül elvetette a címert, és csak a vörös csillagot használta; ettől eltekintve a koronás címer használata töretlen volt 1945-ig.

Tudjuk, hogy az 1945-tel kezdődő fordulatot a '19-esek – részben a Szovjetunióból hazajött bolsevikok – szervezték meg. Céljuk az volt, hogy Magyarországból – a Szovjetunió egyik tagállamaként – szovjet köztársaságot vagy legalább egy szovjet típusú szocialista államot hozzanak létre, minden hagyomány eltörlésével. (Jól emlékszem gyerekkoromból, hogy ezt énekeltük: „Indulj az útra, és vissza ne nézz! A múlt csak a fájó, bús ezer év...”) Az egész magyar történelmet elutasították mindenestül, benne a magyar címert is természetesen. A lépéseket ekkor már a kommunista párt diktálta. Nyilvánvalóan egy vörös csillagos, szovjet típusú új címert is terveztek, de túl nagy felháborodást váltott volna ki, ha azonnal bevezetik. A

Kossuth-címert tették meg a magyar állami címerré, amely 1948-ig volt érvényben. Ekkor fogalmazták meg azt az egyébként teljesen téves gondolatot, hogy a címer tetején a korona az államformát jelképezi, és minthogy Magyarországon kikiáltották a köztársaságot 1945-ben, az Ideiglenes Nemzetgyűlésen, többé nem illik egy köztársasághoz a korona. Nemzetközi párhuzamok is cáfolták ezt az érvet, hiszen Európa számos köztársaságának van koronás címere és jelvénye a finn oroszlántól kezdve, amelyen korona van, a cseh oroszlánig, amely szintén megtartotta a fején a koronát. A kettőnek semmi köze egymáshoz, mégis ezt hirdették azért, hogy a címert le tudják bontani.

1948-ban, a szabadságharc századik évfordulóján – propagandacélból, saját legitimitásuk bizonyítására – Rákosiék még nagyon hangsúlyosan használták a Kossuth-címert. Kisiskolás koromból jól emlékszem, hogyan állították párhuzamba Kossuthot Rákosival: amit Kossuth szeretett volna elérni, azt Rákosi magáénak vallja; amiért a honvédek harcoltak, azt most, íme, a kommunista párt megvalósítja. Ebben az összefüggésben volt szükség a hagyományos, a szabadságharc idején is használt címerre, de aztán ugyanúgy bedobták a múlt személtládájába, mint az egész hagyományt, és az úgynevezett Rákosi-címer lett a hivatalos.

Még egyszer, 1956-ban tűnt fel a Kossuth-címer. Ekkor sem született semmilyen határozat arra, hogy a régi címert visszaállítják; spontán módon kezdték az emberek falfirkákon, tankon, röpcédulákon, illetve újságok fejlécén feltüntetni. Miért a Kossuth-címert, és miért nem a koronás címet? Azért, mert akkor már tíz év propagandája sulykolta az emberek fejébe, hogy a Szent Korona és a koronás címer a Horthy-korszak jelképe. S mivel azzal vádolták a forradalmárokat, hogy vissza akarják állítani a kapitalizmust, ezért nyilván tudatosan nem a háború előtti, illetve régi, ezeréves címerformát, hanem a csonka formát kezdték el használni. Ez a nemzedék, a fiatalok, akik a forradalmat csinálták, már Rákosi elvtárs alatt jártak iskolába, s csak ezzel a címerformával találkoztak. Neveltetésüknél fogva nem ismerték a Szent Korona jelentőségét.

Az érvényes magyar címer egyértelműen a koronás forma, és nagyon jól tette az országgyűlés 1990-ben, hogy ezt a formát állította vissza. Akkor sok száz népművészeti ábrázolást néztünk át – Fekete György szép albumot is készített ebből –: a nép korona nélkül soha nem ábrázolta a címet. Rajzoltak nagyon vicces koronákat, néha olyan, mint egy fazék, néha meg olyan, mint egy pulikutya, de mindig ott van a címer fölött. A nép nagyon is tudta, hogy szerves része a címernek.

– Amikor megfestetted a száz magyar katonahőst, akkor a hadviselő magyarság legkiválóbbjait választottad ki. A magyar szentek esetében – a Magyarok Nagyasszonyával együtt – szintén a legméltóbbakat festhetted meg. Most készült el ötévi munka eredményeként egy újabb nagy alkotásod, a magyar királyok arcképcsarnoka, az ötvennégy királyportré. Milyen képi forrásra támaszkodhattál? Hogy készültek a királykarakterek?

– Szándékom az, hogy a magyar keresztény képvilágot helyreállítsam. Annyi pusztulás volt a mi történelmünkben; amik más, szerencsésebb népeknél megmaradtak folyamatosan, például az uralkodók vagy szentjeik, hőseik arcképei, azok nálunk a háborúk áldozataivá váltak. Helyreállító, rekonstrukciós munka ez részemről, s nem a művészi önkifejezés hajt, amikor ezeket a munkákat elkezdem. Ebből következik, hogy nem szabadon dolgozom – sokkal könnyebb lenne, ha csupán a kép szépsége és az alkotó fantázia mozgatna –, hanem szeretném olyan pontosan ábrázolni mind, mintha egy mesebeli fényképész ezer éven át végigfotózta volna az éppen uralkodó királyokat, mégpedig igen jó színes technikával.

A megalkotásban arra törekedtem, hogy *egy* szemlélettel, lehetőleg hasonló megvilágításban és beállításban álljanak előttünk csaknem ezer év uralkodói. Királyábrázolásaink ugyanis magukon viselik ezer év stílusváltozásait. Az első királyokról például csak erősen stilizált pecsét- vagy pénzábrázolások vannak, vagy vonalas rajzok, később egy-egy metszet. Ezekben az időkben nem volt igény a portrészerű ábrázolásra. A királyban nem a mulandó egyéniséget, hanem a királyeszményt tisztelték, ezért a király mozdulata, kéz- és fejtartása merev, ünnepélyes, ikonszerű. S ahogy ezekkel az ábrázolásokkal foglalkoztam, megismertem a háttérét; hogy ez nem véletlen, nem ügyetlenség. Mint ahogy az ikonok „merevsége” mögött is nagyon tudatos szerkesztés és főleg eszmei háttér van. Vagyis a királyt másként, mint felszentelt személyt és fenséget ábrázolni nem lehet. Egyszerűen nevetségessé válik egy ember, hogyha valami esetleges mozdulattal vagy a „természetes beállítás” modern fogásával – előnyös oldalpillantással stb. – mutatja magát. Koronával és hatalmi jelvényekkel így embert ábrázolni nem szabad. Maga a korona, maga a királyi hivatás és méltóság megköveteli ezt a frontális, ünnepélyes királyi pózt. Ez a szabály már eleve eldöntötte a feladat egy részét. De ők személyiségek is, egyéni arcvonásokkal, másrészt a koronán és a koronázási jelvényeken kívül a ruházat, az ékszerek, a fegyverek változtak is a korrál. Forrásaim az előbb említett, egykorú ábrázolásokon kívül a régészek által feltárt eredeti darabok, amiket múzeumokból, könyvekből, múzeumi katalógusokból tudtam összeszedni. Sokat foglalkoztam viselettörténettel, hadviselet-történettel, és ezt az ismeretemet is belevittem, amikor viselettörténeti hitelességre is törekedtem.

A *Képes Krónika* királyábrázolásai már portrészerűek, ráadásul az Anjoukról elég pontos arcképvázlat is fennmaradt, ami egybevág a *Képes Krónika* ábrázolásaival. Az 1300-as évektől kezdve tehát sok és egyre hitelesebb ábrázolás van minden uralkodóról, a végén pedig már fényképek is vannak Ferenc Józsefről és IV. Károlyról.

Az Árpád-ház ábrázolásánál két dologból indultam ki: az egyik a leírás, hogy ők mind igen magasak, s a kortársaiktól erősen különböző, hosszúkás arcú emberek voltak. A Szent László-herma, amelyet Győrben őriznek, és amelyről tudjuk, hogy az 1300-as évek terméke, de korábbi ábrázolások alapján készült, Szent László arcvonásait őrzi. III. Béla az egyetlen Árpád-házi királyunk, akinek csontjait épségben megtalálták; a koponya alapján készült rekonstrukció is meglepő

hasonlóságot mutat a Szent László-herméval. A leírások alapján és a csontváz tanúsága szerint is – ami 190 centinél is magasabb férfit mutat – az Árpádok valóságos óriások voltak. Ez a két adat megadja az alapkaraktert.

Az Árpádoknál tudjuk, hogy ki hány éves korában lett király; számomra is meglepetés volt, hogy mennyire fiatalok voltak uralkodóink. A későbbi királyábrázolások általában vagy aggastyánokat, vagy legalábbis javakorabeli férfiakat állítanak elénk. A király méltóságához a magas kor illik, és sokszor bajszos férfinak ábrázoltak olyan királyt is, aki öt éves korában már meghalt. Itt próbáltam a valóságot követni.

Volt még egy kapaszkodóm: ahogy ma a miniszterelnökök hasonlóan öltözködnek – akár malájföldi, akár kanadai az a politikus, ugyanazt a zakót és nyakkendőt ölti fel –, a középkorban is volt királydivat: az egy korban uralkodók általában hasonlóan nyírták a hajukat, bajszukat, szakállukat. S ha nincs nekem ábrázolásom valamelyik Árpád-házi magyar királyról, de van ábrázolás a vele kortárs és ráadásul vele szoros rokonságban, sógorságban lévő bizánci császárról vagy francia királyról, akkor annak haj- és szakállviseletét nyugodtan alkalmazhatom az Árpád-házi királyra is. Európa dinasztiai szinte rokoni hálózatot alkottak.

– A korábban elkészült két sorozattal ellentétben itt nem valamilyen utólagos megmérést, illetve kiválasztás eredményeként kerültek a vászonra az arcok. A királyi személyek egymásutánja maga a magyar történelem jó kilencszáz éve. Végignézve ezeket a portrékat milyen történet pereg le előttünk?

– Ha csak a képeket nézzük, akkor inkább egy divattörténeti, viselettörténeti változást láthatunk, mert, mondom, törekedtem az azonos stílusra. Ezért szükséges kísérőszöveg: egy királyéletrajz, királytükör mellékelése – a kiadványban ezt meg is írtam –, hogy a királyok sorsán és történetén keresztül az egész magyar nemzet és az egész magyar állam történelme is kibontakozzék.

Szenttől szentig terjed ez a sorozat. Szent István volt az első, akit Európában hivatalosan szentté avattak. Ő volt – nemcsak számunkra, hanem általában egész Európa számára is – a szent uralkodó prototípusa. Utolsó uralkodónkat pedig nemsokára fogja a pápa boldoggá avatni. Ez is egy olyan keret, ami a magyar királyságnak mint államalakulatnak a szakrális jellegére utal.

– Konfucius azt tartotta, hogy igazi uralom csak egy van: a királyi uralom. „Ha igazi király születne, egyetlen nemzedék alatt nem lenne más, csak erkölcsös ember.” Milyen király-émlékeid vannak?

– Én még a magyar királyságban születtem, mert 1942-ben Magyarország még királyság volt, és a Szent Korona-jogrend alapján állt. Uralkodója azonban már nem volt. Horthy Miklós kormányzóként vezette az államot; nekem már nincs közvetlen emlékem a királyságról. De mégis: szüleim, akik a Monarchia neveltjei, vagy mesterem, Szilágyi Ernő a királyokról a legnagyobb tisztelet hangján beszéltek

otthon. Arisztid- és Tasziló-vicceket meséltek ugyan, de sem az utolsó Habsburg uralkodók, sem általában a király mint figura nem volt komolytalan beszéd tárgya.

Érdekes, hogy a kommunizmus, amiben nevelkedtem, már szintén nem a királyság vagy a királyok személye ellen irányította a fő csapást, hiszen azt már rég letűnt és veszélytelen történelmi formációnak tekintette. A támadás célja inkább a burzsuj, a polgár volt. Természetesen a kommunista szóhasználatban a „királyok, hercegek, grófok, naplopók és burzsoák” – ahogy egy mozgalmi dalban énekeltük – mind egykutya volt, és gyermekkoromban magam sem tudtam világosan megkülönböztetni őket. Azonban történelmi tanulmányaim, sőt már gyermekkori olvasmányaim révén eléggé világos kép alakult ki bennem. Ez pedig az volt, hogy a békeidő – a jómód, a nyugalom korszaka – a királyság volt. Igazi békeidőként az én szüleim nemzedéke az első világháború előtti korszakot emlegette, s történelmi tanulmányaim meg is erősítik, hogy valóban az első nagy háborúval ért véget valami csodálatos, töretlen világ, a szakrális magyar királyság.

– *Hogyan lehetne összefoglalni a magyar Szent Korona-eszmét?*

– Emberi közösség nem létezhet mítosz nélkül. A mítosz nem babonát jelent, hanem hiten alapuló közös természetfölötti hagyományt, amelyre aztán vallás, jog, tudomány és erkölcs épül. Tudja ezt a modern kor is, és újszülött népek, sőt cégek és sportkörök is mítoszt gyártanak maguknak.

Mi, magyarok, mint minden régi nép, rendelkezünk hagyománnyal, melynek eredete nem bizonyítható, de igazát évszázadok hitelesítik. Ilyen a Szent Korona-tan is, amely összefügg más mítoszainkkal, így a Nagyboldogasszony és a szkíta–hun leszármazás hitével. Lényege az, hogy a magyar Isten kiválasztott népe, meghatározott történelmi hivatással, és ennek jele egy mitikus eredetű, szépséges hatalmi jelvény, a Korona. Olyan ez nekünk, mint az ószövetségi zsidóknak a Frigyláda, az araboknak a Kába-kő.

A magyar nemzet, állam és jogrend hordozója nem a király vagy a konkrét politikai hatalom, hanem ez a jelkép: a Szent Korona. Így a magyarság léte nem köthető egyetlen nemzetiség, terület, uralmi forma stb. sorsához és állapotához sem, hanem van egy eszmei léte, amelynek segítségével minden válságon vagy tévúton fölülemelkedhet. Mert – és ez a dolog lényege – a Szent Korona nem emberi mű, hanem isteni adomány. Vele a magyarság isteni gondviselés alatt áll.

A Szent Korona-tan legfontosabb eleme, hogy az államhatalom és a törvények nem alulról – a nép vagy képviselői, de még csak nem is a király akaratából – érvényesek, hanem felülről, Istentől származnak. A jogrend alapja Krisztus tanítása, a keresztény hit és erkölcs. Az ország törvényes, és a hatalomgyakorlás – kormányzás, bíraskodás stb. – ennek alkalmazása és értelmezése. Ez szöges ellentéte a mai liberális demokráciának, amelyben mindent szabad, amit törvény nem tilt; ezért a ritmust a bűn diktálja, és követi reménytelenül elkésve a jogalkotás. De hiába gyártanak millió törvényt, a lehetséges bűnöket előre leírni nem lehet. Az Árpád-korban sokkal

nagyobb országot és bonyolultabban tagolt társadalmat kormányoztak technikai eszközök nélkül néhány tucat törvénnyel.

– *Az, hogy a Szent Korona Isten ajándéka, úgy értendő, ahogy a Bibliáról tartjuk: sugalmazott műként Isten alkotása?*

– Igen. A Bibliáról is azt mondjuk, hogy Isten és ember közös alkotása. S ahogy a Bibliáról sem képzeljük azt, hogy készen, kinyomtatva, díszbőrkötésben leesett az égből, a Koronáról sem állították a magyarok, hogy angyali ötvösök készítették. Isten által sugalmazott mű; olyan ihletett emberek alkotása, akik tudták, hogy egy szent tárgyat készítenek – nagyra hivatott, kiválasztott nép számára.

– *Mit jelent a kiválasztottság?*

– Amikor azt mondjuk egy népre, hogy kiválasztott, akkor ez nem valami elkényeztetett kedvencet jelent, akinek mindent szabad, és akire nem érvényesek a természet és az erkölcs törvényei. Éppen fordítva: a kiválasztottság konkrét feladatra való küldetést jelent. A zsidó nép például, amelyik a Bibliában Isten választott népeként szerepel – és kétségtelenül az is –, arra lett kiválasztva, hogy az egyistenhit üzenetét évezredekken át megőrizze az egész emberiség javára, és hordozója legyen a Megváltónak, a Messiásnak, aki ugyancsak az egész emberiségnek a megváltója. A kiválasztottság szolgálat a nagy egész, az emberiség javára, nem pedig öncélú, önző előjog. A magyar küldetést is így értem: megtalálni és tudatosítani hivatásunkat nemcsak európai, hanem globális érték és feladat.

A magyar nagyon régi nyelv és régi nép. Eredete körül sok a titok, de a meglévő nyomok is mutatják, hogy olyan tradíciókat, nyelvi és kulturális formákat őrzünk, amik az egész emberiség számára igen fontosak. Feladatunk tehát saját múltunk földérintése, ami által az emberiség közös múltjára jórészt fény derülhet, s az egész emberiség fejlődésének és feladatának más szempontjai fogalmazódhatnak meg. Biztos, hogy pusztá fennmaradásunkon túl ez kiválasztott feladata a magyarságnak. A kiválasztottságot és a hivatást/feladatot/küldetést igazában egy jelentésben használom, hiszen egyet jelent. Alapja az Istenbe vetett hit.

– *Mi a magyarság hivatása konkrétan és részletesebben kifejtve?*

– Három hivatásról beszélhetünk: egy mennyei, egy térbeli-földrajzi és egy történelemben betöltendő, tehát időbeli hivatás a miénk.

A mennyein a magyar nemzet transzcendentális vonatkozásait értem: mint nemzet, léte és fennmaradása az Isten örök terve, szándéka és akarata szerint való. Ebben osztozunk a többi nemzettel: ilyen értelemben más nemzetek ugyanilyen választott népei Istennek. Fontos beszélnünk erről, hiszen a globalizmus és a többféle internacionalizmus uralmának korszakában nyíltan állítják, hogy a nemzetek létének nincs többé jelentősége. A cél az, hogy egyszínű keverék, egy világnyelven beszélő, azonos kultúrájú, azonos ételt fogyasztó, egyforma ruhában járó világenderiség

jöjjön létre. Reméljük, ezt lehetetlen megvalósítani, de a gondolat maga is végtelenül káros.

Tudjuk, hogy a Föld egy élő egész; a növény- és állatfajok sokasága, amit biodiverzitásnak nevezünk, az élet feltétele a Földön. Naponta pusztítanak el állatfajokat és növényfajokat, és ez a szegényedés egyre gyorsuló ütemben vezet az ökológiai katasztrófához. Minden egyes állat- és növényfaj genetikai csoda; mind egy-egy túlélési lehetőség a többi faj számára. S mivel az élőlények egy táplálékláncot és egy élő rendszert alkotnak, bármelyiket kihúzni ebből a rendszerből beláthatatlan katasztrófafolyamatokat indít meg. Hasonlóképpen állunk az emberek világával. Az emberi fajtak és bőrszínnek, nemzetek és nyelvek sokasága ugyanilyen kulturális sokszínűség, de törékeny gazdagság, amelynek megőrzése az egész emberi fajnak és kultúrájának érdeke. Mindegyik egy-egy túlélési stratégia; egy-egy ezer évek alatt kidolgozott emberi viselkedésmód és karaktertípus; közösségi formában átélte értékrend, ami mind csodálatos kincse az emberiségnek.

– *Valahol az Al-Duna táján, szórvány-száműzésben egy idős magyar ember ezt így fogalmazta meg: „tudod, fiam, mi itt rájöttünk, hogy a világ szebb velünk, mint nélküünk...”*

– Nagyon szép és igaz megfogalmazása a gondolatnak. A magyar nemzetet fenntartani sem önző szempont, hanem az egész emberiség javára való. Ilyen értelemben mondom, hogy a magyar nemzet csupán azért létezik és fennmarad, már isteni hivatást tölt be.

A magyarság földrajzi hivatása kétségkívül a Kárpát-medencére szól. Ezt a legősibb tradícióink is így tartják. A honfoglalók már úgy jöttek ide, hogy őseink földjére térnek vissza, a szkítáktól és a hunoktól származtatták magukat, akik ennek a földnek a lakói voltak.

Különös, hogy az egész magyar történelem itt, ebben a térségben zajlott le, és nem törekedett expanzióra, hódításra. Más népekkel szemben, amelyek a terjeszkedésben látják hivatásukat, a magyar – hatalma és ereje tetőpontján is – ennek a területnek a belakását, megművelését, az itteni népeknek a békés egyben tartását tekintette feladatának. Amikor egy-egy uralkodó kiterjesztette a befolyását szomszédos területekre, az mindig átmeneti volt; a Kárpát-medence védelmét szolgálta, s ezek nem is voltak igazán hosszú életűek és sikeresek. Ezt cselekedni nem volt a magyar uralkodónak és magyar államnak hivatása és jogosítványa. Viszont ebben a térségben a Kárpát-medencén messze túlmutató földrajzi hivatás rejlik.

– *Úgy érzem, hogy a földrajzi és a történelmi küldetést tisztán szétválasztani aligha lehet...*

– Térbeli elhelyezkedésünk és a történelemben betöltött feladatunk szorosan összetartozik. Ha ránézünk a térképre, világosan látjuk, hogy a Kárpát-medence Európa közepén fekszik. Kelet- és Nyugat-, illetve Észak- és Dél-Európa között

igazában nincs más átjáró, mint ez a földrajzi táj. Középhezleténél fogva az itteni nemzet és állam Európa egész sorsának a kulcsa; békéjének és egyensúlyának záloga. Az Árpádok ezt a hivatást egyértelműen megfogalmazták, amikor arra törekedtek, hogy a két nagy birodalom, a Nyugat-római Császárság és a Bizánci Császárság között egy elválasztósávot képezzenek. Megakadályozták, hogy Európában egyközpontú birodalom alakuljon ki, s ezzel lehetővé tették, hogy kiegyensúlyozott hatalmi viszonyok jöjjenek létre, és viszonylag egyenrangú nemzetek alkossák Európát.

Az Árpád-kori Magyarországnak lényeges szerepe volt abban, hogy a pápaság megerősödött. Amikor Szent István a nyugati egyház mellett döntött, akkor Európa még korántsem volt úgy kialakulva, mint a későbbi századokban; a Pápaság nagyon kicsi és elnyomott képződmény volt Itáliában. A keleti egyház a bizánci császár hatalmában volt. A formálódó Nyugat-római Császárság hasonló szerepet szánt a római pápának, mint a bizánci a konstantinápolyi pátriárkának: a német-római császárok törekvése mindvégig a Római Birodalom visszaállítása s egy olyan szakrális birodalom megteremtése volt, amely elnyelte volna Európa valamennyi nemzetét, és egy kézben, a császár kezében összpontosította volna a fizikai és szellemi hatalmat. Ezt a magyar királyság akadályozta meg azáltal, hogy a pápához fordult, és kialakított egy eszmei és katonai, észak–déli szövetségi rendszert. Ez a békének és az egyensúlynak a sávja, amely Lengyelországot, a Kárpát-medencét, Horvátországot és Itáliát foglalta magában; elválasztotta egymástól a két birodalmat, megakadályozta, hogy egyesüljenek, és elnyeljék Európa nemzeteit.

Európában a „két kard” felfogás alakult ki. A császárnak nem sikerült maga alá gyűrnie a pápát, és a pápának se a császárt; a világi és szellemi hatalom kettévált. Ez az egyensúly, a szellemi és világi hatalom békés egyensúlyi állapota Európa lényege; az összes európai értéknek, amikre ma is büszkék vagyunk, ez az alapja, s a magyar királyságnak köszönhető, hogy ez megszületett.

Amíg főnállt a magyar királyság, illetve utódállama, az Osztrák–Magyar Monarchia, addig Európa meg tudta őrizni tradicionális egyensúlyát és sokszínűségét. Ma már belátják a történészek, hogy végzetes hiba volt az első világháború után a Monarchiát megsemmisíteni és a történelmi Magyarországot felosztani, mert nem béke és demokrácia, hanem újabb világháború és vég nélküli nemzetiségi marakodás következett utána. Megszűnt a visszatartó gát, békítőerő, és máris megjelent nyugaton a német Harmadik Birodalom, Hitler náci világuralmi törekvése, a másik oldalon pedig a keleti bolsevik birodalom. A magyar királyság léte–nemléte és a magyar küldetés ilyen messzire vezet, és így függ össze Európa sorsával.

– *A német megszállás idejéből való Bethlen István emlékiratainak ez a részlete: „Kétségtelen, hogy a nemzet lelke súlyosan beteg, és hogy belső meghasonlás marcangolja, és hogy a meghasonlás ezen percében kizárólag azok jutottak hangadó szóhoz, akik a gonosz indulatoknak, az alantas szenvedélyeknek, az öngyilkos és*

bűnös akarásnak hangos szócsövévé szegődtek, amely indulatok a józan ész szavát, az önfegyelmesség kötelességét, a meggondolt ítélőképességet csíráiban fojtották meg, és szabad folyást engednek most a nemzetgyilkos cselekvéseknek.” Nevezetes évfordulós év – 1996 – elején jelent meg havi folyóiratban egy röpirat. Szekfü Gyulára, illetve még régebbre, Ady Endrere utal a cím: Valahol megint utat veszítettünk. A politikusok felelőtlensége mellett óhatatlanul fölmerül itt az írástudók felelősségének kérdése... Mondhatjuk, hogy most szünetel ez a küldetésteljesítés?

– A felvilágosodás óta uralkodó modern eszmék tagadják a népek hivatását. A nacionalizmus a nemzetet öncélnak tartja, aminek mindent alárendel. A liberalizmus és változatai azt mondják, hogy a nemzet feladata a haladó eszmékhez csatlakozni és azokat szolgálni. Csakhogy ezek a haladó eszmék mind téveszmék, élet- és emberellenesek, és egy-egy birodalom önző érdekét fejezik ki. A birodalmak pedig összeomlanak, és szolgálkat magukkal rántják.

A magyarság most már legalább száz éve idegen nagyhatalmak és káros eszmék segédcsapatává lett. Először a német, aztán pedig a szovjet nagyhatalom szolgálatába szegődött, legújában pedig ugyanazok a vezetők átirányították az amerikai, illetve a pénzvilághatalom táborába. Itt a magyarság valóban nem tudja értékeit kibontakoztatni és hivatását gyakorolni. Azonban a nép között, a magyarság legjobbainak fejében, szívében és munkásságában tovább él ez a küldetés. Ha valaki megír egy értelmes cikket, megfest egy jó festményt, tanít vagy gyermekeket nevel magyar szellemben, akkor már dolgozott a hivatás teljesítésén, amely nem veszett el, nem halt ki. Bármikor föléleszthető. A magyarság küldetése továbbra is ez: belakni a Kárpát-medencét, s népei között egy békítő, összekötő, szerető szílat fenni.

Adyra utalni, Adyt idézni csak úri nagyot akarásával, nemzeti hős gesztusaival szabad. Mi nem tévesztettünk utat: ismét levert a csel és a túlerő, és ezt próbáljuk túlélni, mint Mohács óta egyfolytában. A Bibliában a próféták ostarozták Izraelt, ha bálványimádó lett, és hatalomban, gazdagságban pöffszkedett – de vigasztalták, amikor katasztrófa érte. Ez az írástudók hivatása is. A magyar nemzet most vigasztalásra szorul. Csak szeretni szabad.

– Sokáig a Nemzeti Múzeumban őrizték a Szent Koronát, majd az ezredfordulón ünnepélyes keretek közt, tömegek által kísérvé szállították a Parlamentbe. Hol és milyen körülmények között volna méltó helyen?

– A Szent Korona jogállása és őrzése évszázadok óta le van írva. Ez államformától függetlenül ma is érvényes.

Megfelelő helyen a korona egy király fején lenne. Az egyetlen jó államforma a magyarság számára az alkotmányos királyság. Természetesen az ősi magyar alkotmány korhoz igazított formájára gondolok, nem pedig egy újonnan kitalált vagy külföldről átvett alaptörvényre.

Királyt választani a jelen határok, külső és belső állapotok miatt ma bűn volna. Nem véletlen, hogy annak idején Bocskai, Bethlen, Thököly, Rákóczi visszautasították a királyi címet. De a Szent Koronára alapuló alkotmányosság visszaállítható lenne, és vissza is kell állítani, mert 1944 óta törvénytelen állapotok vannak.

A magyar királyság csak mint Regnum Hungariae, a Kárpát-medence minden népét és azon túl terjedő államát is magában foglaló Közép-európai Államszövetség vagy egy keresztény Európai Unió keretei közt lesz visszaállítható mint nemzeti és kulturális autonómiák rendszere. Ettől ma nagyon messze vagyunk, de Isten a történelem ura, s Nála semmi sem lehetetlen.

– Jelenünket és jövőnket szolgáló történelmi visszatekintésre adhat alkalmat egy-egy jeles évforduló. Az elmúlt évtizedben ünnepelhettük a honfoglalás millecentenáriumát, ugyanakkor az '56-os forradalom és szabadságharc negyvenéves évfordulóját, és még frissen él bennünk a Szent István-év. (Legutóbb Rákóczira és Deákra emlékeztünk.) Milyen összefüggést látsz ünnepléseink lefolyása, tartalma és az ország állapota között? Tudunk-e ünnepelni?

– Ünnepléseink azt a kettős arculatot mutatják, amely a világfolyamatokban nagyobb arányokban figyelhető meg. A pénz és erőszak világhuralmával és az ezt kiszolgáló tömegkultúrával szemben minden nemzetben föltámad az igény saját gyökerei keresésére, a vallási és nemzeti hagyományaihoz való visszatérésre. Magyarországon ilyen a táncházmozgalom, kézművesmozgalom vagy a magyar őstörténet kutatásának szinte mozgalomszerű, tömeges igénye.

A hivatalos állami ünnepek a rendszerváltás óta részben visszatértek a magyar tradíciókhoz – megjelentek a magyar színek: koronás címer; zászlófelvonás; lovas katonai díszegység huszáröltözetben stb. Ugyanakkor erősen folytatódik az idegenmajmolás. Az orosz egyenruhát, szovjet ízléstelenséget amerikai ízléstelenséggel cserélték fel ugyanezekben a hivatalos állami rendezvényeken. Ehhez jönnek még azok a nagy pénzzel támogatott, óriási kulturális rendezvények – a budapesti Sziget Fesztivál, a kapolcsi Művészetek Völgye és még sok hasonló kisebb „ünnep” –, amelyek valójában a pénzről szólnak és az idegenforgalomról. Nem igazi ünnepek.

Azt látom azonban, hogy az utóbbi tíz-egynéhány évben a lakosság magára talált, és rengeteg valódi helyi ünnepséget születik kisebb közösségekben. Elsősorban vallási ünnepekre gondolok: mindegyik vallás és egyház fölélesztette a maga ünnepeit és szokásait. Utalhatok a szép búcsújárásokra, de más gyönyörű egyházi ünnepek is vannak, például a Szent István-napi körmenet Budapesten, mely a hagyományok szerint folytatódik. Még szebbek, még kedvesebbek az én számomra azok az együttlétek – falunapok, szüreti mulatságok, gyereknapok, nyugdíjas-estek, kisebb közösségek karácsonyi és húsvéti ünneplései, a természetbe való kivonulások, táborozások –, amelyek mind-mind igazi ünnepek.

Igen, ez mind azt mutatja, hogy nincs elveszve az emberiség; tudja magát függetleníteni a kényszertól, erőszaktól. Nagyon tudunk ünnepelni. A magyar, ha koldus is, ha inge-gatyája rámegey is, pazarlóan ünnepel. Ez nemzeti hagyományaink nagyszerű és szimpatikusan ésszerűtlen maradéka, amihez ragaszkodunk, és ami ragadós: az idejött idegen is átveszi. A megivott fröccsök és megevett pörkölték szerint az ország állapota nem reménytelen.

– *A 2000-es nagy évfordulóra készült a Jézus adja a koronát. Ezzel a szép festménnyel ünnepelted a Szent István-évet, amely év egybeesik Krisztus születésének évfordulójával. A színes kép mellé teszem egy korábban készült grafikádat, az Angyali üdvözlét. A két mű között – a szerkezeti hasonlóságon túl és ismerve a verbális párhuzamot is – mélyebb eszmei-gondolati rokonságot vélek felfedezni...*

– Amikor a *Jézus adja a koronát* című képet megfestettem, nem tudtam, hogy milyen idézetet írjak arra a Bibliára, amit Jézus a kezében tart. S akkor felhívott egy ismeretlen, idős plébános, akinek én a hírért sem hallottam, és azt mondta, tudja, hogy min dolgozom. Üssem fel az Apokalipszis megfelelő részét, és ott választ kapok. Letette a telefont, s többé nem is beszéltünk. Megkerestem a jelzett részt, s ezt olvastam: „Egy fehér lovat pillantottam meg. A rajta ülőnek kezijja volt. Koronát nyújtottak neki, és ő diadalmasan kivonult, hogy győzelmet arasson.” (Jel 6,2) Ezt az idézetrészt régebben is többen a magyarságra vonatkoztatták. A fehér ló, a lovas kezében tartott nyíl, a neki nyújtott korona, s az, hogy az Apokalipszis többi lovasával ellentétben ő nem pusztító vagy büntető, hanem áldó szerepet tölt be, adta ezt az értelmet. Mindenképpen titokzatos kép. A másik idézet Lukács evangéliumából való: „Ne félj, te kisdéd nyáj! Úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országot.” (Lk 12,32) Jézus az apostoloknak mondja; én a magyar nemzetre vonatkoztatom, amely ugyancsak egy kicsi nép. Egy országot, földrajzi területet kapott hivatásul, de most szorongatott helyzetben van. Emberi gondolkodás szerint reménytelenül vert helyzetben, de Isten biztatja őt: ne félj, mert én veled vagyok. Ez a festmény üzenete.

Hogy az *Angyali üdvözléttel* milyen viszonyban van, az benne rejlik a kérdésben. Gábrriel arkangyal is azzal kezdi Szűz Máriának, hogy „ne félj!”, mert hisz megretten. Ne félj, mert a gyermek nem baj, hanem áldás az Istentől. Mind a két kép tanítás arra, hogy az emberi szemléletben reménytelen helyzetek – akár egy ember, akár egy nemzet életében – sohasem teljesen reménytelenek, mert Isten éppen akkor szereti legjobban azt az embert vagy népet, s akkor siet a segítségére. Ennek feltétele azonban, hogy felismerje küldetését, és az önpusztító reménytelenség helyett az építés és a hivatás szellemében cselekedjék.

– *Emeljük ki az ünnepek sorából elmúlt századi történelmünk legfényesebb eseményét, az '56-os forradalmat, szabadságharcot. Hogy él benned ez a szent pillanat?*

– Tizennégy éves voltam, sok mindenre emlékszem. Budapest kellős közepén laktunk, lakásunk telitalálatot kapott, és porrá égett. Mi két hétig lapultunk a pincében, a fejünk felett zajlottak a harcok. Szülői kísérettel az utcán is járhattam.

Ma is erős bennem az a csodálatos, felemelő érzés, ami akkor az egész lakosságot áthatotta: hogy minden előkészítés és szervezés nélkül egy egész nemzet egyet gondol, egyet akar, és az csupa jó. Egy-két érthető, erőszakos cselekedettől eltekintve emberségesen bántak a gonoszokkal is. Vagy futni hagyták, vagy egy későbbi igazságszolgáltatás reményében elengedték őket.

Csodálatos volt, ahogy barátkoztak a szovjet katonákkal; amint győzött a forradalom, rögtön megbocsátott ellenségeinek. S a vádakkal ellentétben esze ágában sem volt a kapitalizmust visszaállítani. (A kapitalizmust azok a kommunisták állították vissza, akik a forradalmat leverték.) Egy harmadik útban, egy sajnós azóta sem megvalósult szabad és igazságos, önkormányzó társadalomban gondolkodott az egész nép, amit a munkástanácsok próbáltak megtartani, és részben – még fél éven keresztül – meg is tartottak.

Mindezek együtt mutatják, hogy ez a forradalom egy csoda volt – nem is szívesen használom rá a *forradalom* szót, mert nagyon meg van terhelve szörnyűségekkel –, egyszeri csoda, amely méltó a magyar nemzet hivatásához, amiről az előbb beszéltünk.

– *Hogyan illeszkedik az európai vagy akár a világtörténetbe a magyar '56? Értjük-e igaz örökségét?*

– Tudjuk – és elismerik –, hogy a kommunista, a szovjet világhatalom megdöntésében alapvetően fontos szerepe volt, de itt kezdődik a hamisítás és kisajátítás veszélye: nem a reformkommunizmusért és nem a liberális kapitalizmusért halt meg annyi hős áldozat, s nem az amerikai vagy bankvilághatalomért. Ma kezdjük látni, hogy a kettő ugyanaz. A kommunizmus csak az ipari világhatalom egy epizódja volt – '56-ban is összejátszottak –, a sátán csak álarcot váltott, de ugyanaz maradt.

Ennek a fölvilágosodás óta tartó tévedésnek, eltévelyedésnek mondott ellent ez a néhány ragyogó nap. Nem véletlen, hogy a lengyelektől a franciáig, az olaszoktól a norvégokig mindenkinek a szívét megdobogtatta. Mindenki érezte, hogy itt valami nagyon nagy eseményről van szó, és ez abban is megnyilvánult, ahogy egy nagy sóhajtással veszni és pusztulni hagyták. Semmi érdek nem állhatott mögé, mert mindennek fölötte volt.

A magyar forradalom túlmutat az ipari világrenden, túl a pénz és fogyasztás sátáni uralmán. Nem sorolható a modern osztályforradalmak – királygyilkos és tömeggyilkos francia forradalom, bolsevik forradalmak – vagy a modern nemzeti lázadások sorába sem. Istentisztelet volt, mert a természet és emberség örök isteni

rendje emelkedett föl egy kiválasztott nép és üdvtörténeti pillanat egybeforrásában – a sátán uralma ellen.

Ha egyszer Amerika is elbukik, és a pénz meg az ipari természetpusztítás korát felváltja egy istenhívő, új „posztindusztriális” korszak, akkor fogják majd ’56-ot is megérteni. Megérteni a gyerek hősokeket, a tankok előtt álló anyákat, a pénzzel teli, nyitott bőröndöket, a gyertyás térdelőket, az utcán összeölelkezők boldogságát.

– *Sok szép grafikád készült ’56 emlékének szentelve. A téma fennköltége és a „deus ex machina” ténye abba a szférába emeli ezt a történelmi pillanatot is, amelyet a már említett két képed, az Angyali üdvözlés és a Jézus adja a koronát című kijelöl. Milyen hasonló példák vannak a történelemben?*

– Az emberi történelmet az ehhez fogható események viszik előre, az ilyen csodák. De ezeket mindig Isten adja. Nem lehet előre megtervezni. Hasonló volt a lengyel Szolidaritás-mozgalom a ’80-as években, amikor gyertyával a kézben, térden állva, imával döntötték meg a kommunizmust a lengyel munkások. Alappéldája a történelemnek – a legnagyobb csoda – a kereszténység születése a tizenkét halász műveként, s ahogy megdöntötte a Római Birodalmat.

Csak a nagy szellemi események sorában tudom elképzelni, illetve értelmezni ’56 ragyogó napjait. Váratlan isteni jel volt; előrevetése a lehetséges élet- és létrendváltásnak. Olyan jelzés, mint a mesében az érkező sárkány előredobott buzogánya, s ez Isten akarata szerint, villámszerűen történt.

– *Hitelesek megemlékezéseink?*

– 1848 ma a közhely és unalom szintjétől a legszentebb élő lobogásig nagy nemzeti ünnepünk. De ez az ünnep rítusaival, megjelenésével több nemzedéken át formálódott, és formálódik ma is, mivel élő hagyomány. Sokat kellett harcolni és dolgozni ezért az ünnepért. Ugyanez lesz ’56-tal is.

Harminc év teljes tiltás után most a hazugság és hamisítás korát éljük, de a felszín alatt folyik a hiteles feldolgozás, az élő emlék és éltető legenda gyűjtése és átadása is. Meg kell harcolni ’56-ért, de végül október 23-a március 15-höz fogható szent nap lesz. Ezt azonban a mártírok és hősokek nemzedéke nem éri meg, és ki kell veszni az árulók és gyáva alkalmazkodók évfolyamának is. Az ünnep saját élete ezután kezdődik; s amikor a nemzeti mitológiai része – és én remélem, hogy az újjáéledő európai gondolkodás része is – lesz, akkor kerül minden a helyére.

– *A rekonstrukciós gondolkodásnak mint megváltó cselekedetnek az ad esélyt, hogy a letűnő látszó világ értékei – ha rejtve és erősen redukált állapotban is – föllelhetők, s belőlük, a részből újraéledhet, újra kiteljesedhet az egész. Mint ahogy föltámadt János vitéz Iluskája is az élet vizébe vetett rózsából.*

Címerünkben ott a Szent Korona, a törvény és szabadság örök jelképe. A Szent István-i országalapítás ezeréves évfordulóján túl milyen esélyt látsz a magyarság és az ország, Mária öröksége föltámadására – s természetesen a világ megtérésére?

– Ez az a kérdés, amire nem lehet sem szociológiai felmérésekkel, sem közvélemény-kutatással vagy politológiai spekulációkkal előrejelzéseket készíteni. Emberileg nézve semmi esélyt nem látok, azonban Isten mindent megtehet.

Az ökológiai katasztrófa fenyegetése, illetve az emberiség legkiválóbb szellemeinek gondolatai már legalább ötven éve egyértelművé teszik, hogy a jelenlegi világrend megbukott, és csak erőszakkal és mesterkedéssel tudják fenntartani. Abban reménykedem, hogy az emberiség kigyógyul ebből a súlyos tévelygéséből, amiről már annyit beszéltünk, és egy általános fordulat áll be: visszatalál Istenhez, s újraépíti a természetet. Ez persze csak egy isteni beavatkozás és egy villámszerű lelki fordulat útján következhet be.

Nem hiszem, hogy a magyarság egyedül eredményesen szembefordulhat ezzel a hatalommal, de hát ez a világ minden népet nyomasztja, minden néptől elvették a kultúráját, hagyományát és hitét, nem csak tőlünk. De hogy honnan fog kiindulni a megújulás, az a Jóisten döntése. Kiindulhat tőlünk, magyaroktól is, de akár Kínából is...

Úgy látom, hogy a magyarság küldetése ebbe az irányba mutat: a föld megmentése és a túlélés irányába, s ennek útja az Istenhez való visszatalálás. De nagyon jól tudjuk a kinyilatkoztatásból, hogy nem mi keressük őt, hanem ő keres minket: a mi megtérési erőfeszítéseink csak akkor nyernek értelmet, ha Isten indítja el bennünk. Bízzuk hát teljesen a Jóistenre! Ne legyünk annyira gögösek, hogy a saját kiválasztottságunkat más népek fölé helyezzük! Amin dolgozhatunk, az az, hogy a magyarság addig épen megőrizze magát, hogy fennmaradjon ennek a felelős gondolatnak az emléke és vágya, s ha eljön az idő, akkor képes legyen a helyes utat választani.

Salföld, 2004. március 8.

